

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
30 фран. у влату, на по године
10 фран. у влату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
укупно непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је паричије, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Дописе се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или ва број од пет цента
по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њихова Краљ. Височанства
Њав Наследник са Њагињом На-
следницом отпутовали су у четвртак
за Бар.

— Г.г. Леонтовић царско-руски
војени аташе и Делмајне краљ. та-
лијански војени аташе, послје крат-
ког бављења на Цетињу, отпуто-
вали су.

— Г. Кипреос, грчки консул у
Скадру, који је био овдје дошао по-
водом смрти г. Логотетиса, отпуто-
вао је са вице-консулом г. Жосефом
на своје мјесто.

— На мјесто досадашњег воје-
ног руског агента за Црну Гору
г. Леонтовића наименован је гене-
рал штабни пуковник г. Сивојев.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 25 октобра.

Македонско питање као да је
постало врло овбиљно. У престолном
говору, којим је отворено народно
сабрање у Софији, вели се, да се
бугарска влада старала да буде ко-
ректна према Турској и осталим др-
жавама, задржавајући, колико је мо-
гла, покрет у корист ослобођења
Македоније од турске управе, а сада
је принуђена да се обрати за заштиту
Русији и другим силама, јер ако у
Македонији брзо не буде уведена
самоуправа, да није гарантан мирни
развитак на Балканском полуострву.
Петроградско „Н. Време“ вели: „Ми
не видимо никаквог преувеличавања
у овом схваћању положаја у Маке-
донији. Порта је покрнула доста
вратне војне силе у неке македон-
ске округе, по којима су очишћене
долине од усташких чета, које се
држе још по горама, али ће их тур-
ска војска и отолети истиснути. Али
што значе те побједе? Кад би било
и таква изгледа, да ће послје де-
сетке година, и не могу дочекати рјешења.
Али је смутња постала хроничном
појавом у Македонији те не би било
разумно одрећи Македонији реформе
одавна већ објављене; одама ће се по-
јавити неповољни добротвори, који
ће много набојећати балканским Сло-
венцима, а ништа стварно неће за-
нети учинати, него ће се постарати
да се користују мутним стањем, да
још боље вавуте положај на Балкан-
ском полуострву. Русија ће бити
принуђена хоће ли неће ли да узме
активно учешће у размршавању већ
не само једнога ула.“

Правка „Политик“ вели: „Док
је прије бар једна сила била, која је
радила на коначном уређењу ствари
на Балкану, већ нема такве силе,
него цијели јевропски концерт пјева
униформно пјесму о status quo. Али јадни
Храшћани балкански, који на свом
тијелу осјећају то status quo, не могу
се тим умирати, а и протежирани
турска управа ради да се не умире.
Ипак и остали јевропски народи

осјећају прилично посљедице тог sta-
tus quo. Могућност, да се ватра рас-
пламти данас или сјутра на Балкану,
која се може и у сусјеству раши-
рити и развити у свијетски пожар,
принуђава не само да се удржавају
несносни терети оружаног мира, него
влада (аустро-угарска) тежи, да ове
терете још знатно увелича. Ипак не
би требало подлагати тешком иску-
шењу балканске словенске државе,
чији становници очима гледају на
границе муке своје несрећне браће.
Да њихове владе имају најбоље на-
мјере заштити јевропских сила по
могућности да угоде, да је особито
ријеч Русије мјеродавна при њиховим
одлукама, може се схватити, али
најпослије и најодлучнија воља може
се показати немоћном према у најве-
ћој мјери огорченом становништву.
Могуће је, да ће зима превинути
борбу између тлачитеља и тлачених
на Балкану, али ће то бити за кратко
вријеме, и с прољећем се борба по-
вратити, док постоји турска управа.
За то би велесиле морале, ако не
желе продужење данашњег стања,
овбиљно радити, да се уведу ре-
форме, које је Турска формално при-
мила год. 1880. Уважање реформа
истина неће ућутати жељу стано-
вништва, да се придружи Бугарској
или Србији, али ће створити при-
лике, које би се могле сносити, по-
што је способност особито словенског
становништва на самоуправу изван
сваке сумње... На жалост, положај
у Јевропи није такав, да би се могли
оčekивати одлучни кораци и с њима
побољшање положаја“.

ПРВИ КОНГРЕС СРПСКИХ НОВИНАРА,

који је био отворен у Биограду 13 октобра,
састојао се, осим чланова из мјеста и оста-
ле Србије, највише од гости из Угарске
и Хрватске, а било их је и из Далмације,
Босне и Херцеговине. Конгресу је пре-
сједавао г. Владимир Јовановић, државни са-
вјетник у пензији, првак на публицистич-
ком пољу и натрени проповједник свете
српске мисли, који је био душа покрета
Српске Уједињене Омладине шездесетих
година. Из говора, којим је конгрес отво-
рио, доносимо следећа мјеста:

„Мученичка и крива борба коју Срп-
ство од косовске катастрофе не престаје
бити за свој опстанак, не оставља му ни
времена ни средства колико би требало,
да се интелектуално и културно развије
до оног ступња, до кога би се, по природи
свог духа, могло развити

Живећи расуто и осамљено, разни
дјелови Српства осуђени су, да најбоље
енергије и снаге своје посвећују и тропе
на борбу за своје одржавање. Општа сви-
јест и културни живот изводе се у њих
само у разијерама оног круга, у коме мо-
рају да појују за свој опстанак. Црпећи
своје идеје, своја искуства и знања из
таквог ограниченог круга, они наравно, ни-
јесу могли напредовати напредо са оним
сретним народима, који уједињеним, орга-
низованим и дисциплинованим снагама сло-
бодно и независно развијају свој друштвени
и државни живот.

На какву снагу да рачунамо ми за
буђење здраве народне свијести, за разви-
јање умне и моралне солидарности, и за
ширење просвјете и културе у тако поци-
јебаном Српству? Не припада ли ту једна
од првих и најплеменитијих улога Срп-
ском Новинарству?

У осјећању свога значаја и своје
моћи новине, као и свака сила, могу да
чине и добро и зло. Гдје им је ту кри-
териум?

Не смије се заборављати, да је по
винама права снага у снази идеја, којима
се духови причењују. У царству идеја
суверенство припада истини. Под сувере-
ном влашћу истине ни једна идеја не губи
се, ни једна не остаје недовољна. Народ

као и појединци одушевљавају се за вр-
лине и добра дјела само кад их њихово
вјеровање и увјерење на то одређује. За-
блуде, предрасуде и софизми могу да сме-
тају ширењу здраве свијести, али само за
вријеме. Нема те силе која може да истраје
у борби против свијетлости истине. Ма от-
куд, и ма колико, и ма како да би се
спречавао или отежавао слободан израз
духа, истина ће ипак једног дана трпум-
фовати као суверен над којим нема и не
може бити суверена.

Само у служби истине могу новине
ширити благослове по човјечанском роду.
Па и српски листови само кад служе
истини, могу будити здраву свијест у на-
рода у свој активности њеној, и припома-
гати јој, да из дана у дан бди над јавним
односима, над општим интересом, и над
судбом народа. Тек свијетлошћу јавне исти-
не могу да се и у сред опште индолен-
тности и апатије пробуде сви духови и
загрију сва срца српска, и да се развије
одушевљење за општу ствар и кад су до-
гађаји монотони а струје јавног живота
у застоју.

Увјерени, дакле, да новине, не могу
имати светије дужности, него да шире
свијетлост истине, која једина може да
развија, снажи и шири оне идеје, она осје-
ћања, и она стања свијести, што сачиња-
вају живот народне душе, ми ћемо да по-
светимо наше енергије и снаге расправ-
љању проблема, који су пред овај конгрес
изнесени.“

Такођер заслужује да донесемо и из
говора, којим је конгрес затворио овај ста-
ри српски патриот, чије ријечи одавна
нијесмо слушали, што слиједи:

„Српски народ поноси се успоменом
славне прошлости. А у чему је слава наше
прошлости? Славна је у духу српскога на-
рода, у духу који не умире.“

Ми смо имали великих јунака, имали
смо мудрих државника. Њих је нестало,
али народ није умро; народни дух жив
је. Ова је наджаро сва сградња и све
муке и најпослије тријумфе.

На коме се пољу може тај дух раз-
вијати и снажити; на коме пољу може
тријумфовати? То је тешко питање, које
је опште за српске новинаре. У чему се
огледа та јединица? — Огледа се у нашим
предањима; огледа се у нашем језику
огледа се у нашем племенском поријеклу,
у историји наше славне прошлости.

Шта ми хоћемо? — Ми хоћемо да
то, што сачињава идентитет српског на-
рода, буде виђено и у српској књижи и у
српској журналистици. Ми хоћемо да срп-
ска књижа и српска журналистика буде
не само вјеран израз и тумач српске ми-
сли и српских осјећања, него још и да
служе као поље, да показују путеве на-
претку народном на умном и моралном
пољу.

Конгрес се строго држао граница,
које су му одређене проблемима, паније-
тим пред њега, и ми, који смо се састали
овдје у жељи да ујединимо у главним
питањима своје мисли, мислим да се мо-
жемо растати задовољни тиме да носимо
кућама доста мисли, које нијесу само
наше него опште (Ћирић).

Изложен ударцима новинарског пера
Наполеон I. казао је: четири јавна листа
непријатељска онаснија су него 100.000
војника.

Ми имамо овдје да протумачимо: у
чему је сила новинарства, или у чему бар
ми тежимо да буде сила српског нови-
нарства.

Као народ, који тежи духовној ве-
личини ми хоћемо да радимо на томе, да
у сваком Србину буде виђен човјек, којим
влада разум. Ми хоћемо да у српском
племену буду виђене организоване јавне
свијести, које ће, ма гдје он био, увјек
се јављати у једном истом облику, у једном
истом правцу.

Којим путем ми то да постигнемо? —
Ми кад говоримо о српској књижи, о
српском новинарству, знамо само за једно
оружје, а то је оружје истине, јавна
истина (тако је). Како да дођемо до те
истине? И ту Конгрес и српско новинар-
ство има своју одређену мисао, како да
долазимо до те истине: путем науке. Да-
кле, наше је оружје: истину сазнати путем
науке. Имајући то оружје у рукама, ми
ћемо ступати на поље књижевности и на
поље наше криминалистике као уједињени
духови: ступајући оним правцем и онако

као што су нам наши стари показали да
треба ићи.

Ми имамо наше народне особине,
које се преносе с једног нараштаја на
други, особине које су биле прије нас и
које ће се продужити и послје нас, и ми
имамо главни задатак да гајимо на књи-
жевном пољу те народне особине, и да их
снажимо и развијамо према напретку вре-
мена. На пољу напретка времена ми се
сријетамо са цијелим човјечанством. Што
ми желимо за себе то и свакинарод сам
за себе жели. То и сачињава онагу ци-
јелог човјечанства: разум, истина, која се
може докучити науком; а ми можемо још
додати, да се до разума, истине и науке
може доћи само на основи слободе и правде.

Нека су нам то главне мисли. С тим
главним мислима руководимо пера која
пишу новине и књиге, и наш ће циљ
бити постигнут.“

Конгрес је донио следеће одлуке:

I.

1. Потребно је основати у Биограду
српску главну књижарницу, о јаким на-
питалом, која ће по свима српским обла-
стима, у свима градовима и већим мјестима
имати своје филијале. Њихова би дужност
била да свакога мјесеца објављују појаву
сваке нове српске књиге и да је, ако је
не би већ имале на стоваришту, набављају
најкраћим путем.

2. Потребно је организовати што ра-
дикалнију и што поузданију колпортажу
за књиге, часописе и новине у свима срп-
ским мјестима. То би имала извршити
главна књижарница и њени филијали. Да
се то постигне треба порадиати да се укину
забрана и ограничења колпортаже, које
постоје у неким покрајинама.

3. Потребно је установити у свакој
већој српској општини читаонице са ва-
датком да набављају новине и часописе из
свију српских области, у сврху својих
материјалних средстава.

Да би новине могле задовољити по-
требу својих читалаца и да послуже пра-
вом смјеру, потребно је да се све оне баве
не само о ужим приликама краја у коме
палазе него да прате и појаве по осталим
земљама гдје Срби живе, и у нарочитим
сталним одјељењима („Српство“ и т. д.)
или иначе, а тако исто кад се баве о пред-
метима и питањима онога завичаја, да пи-
шу тако како ће их моћи свестрано ра-
зумјети читаоци свих осталих крајева. У
том погледу потребно је да акција српских
листова потпомогне чешћим издавањем бро-
шира о значајнијим савременим питањима
српског народног живота.

4. Потребно је уз сваку читаоницу
или независно од ње основати књижицу
за народ, уређене према мјесним прили-
кама са што разгранатијом употребом сваке
књиге за свакога грађанина.

Задатак је књижицама да набављају
ваљане српске књиге преко српске главне
књижарнице и њених филијала и иначе.
Рад на оснивању главне српске књижар-
нице повјерава се одбору од девет лица
које треба изабрати на конгресу пошто се
сврше питања која су до сад стављена на
дневни ред, а извршење осталим српским
књижевним удружењима, читаоницама, срп-
ском новинарском удружењу као и родо-
љубљу појединих грађана, те да се зајед-
ничком сарадњом тих фактора обезбрижи
српској књижи и српским листовима боља
будућност и стални опстанак и напредо-
вање.

5. Потребно је умотити владу кра-
љевине Србије да, по могућству уреди
поштанским конвенцијама са сусједним др-
жавама односе ради олакшања поштанског
саобраћаја и у оним земљама које су
сад изван међународне поштанске зајед-
нице.

II.

1. Потпуно убјеђени, да је најшира
слобода исказивања мисли најпоузданија и
најјаче јемство за просвјетити, културни и
политички напредак српскога народа, да је
слободна штампа најјачи заштитник и бра-
нитељ истине, конгрес сматра да у поле-
мици извезу јавних радника треба бриж-
љиво избјежавати све што се односи и
вријеђа чисто породичну част и морал.

2. Конгрес очекује од српских нови-
нара, да у јавној дискусији увјек упо-
требљавају тон озбиљан и достојан обра-
чуна и разумевања.

III.

1. Расправљање о општим српским питањима не може шкочити завјетној српској мисли док се та питања расправљају са добрим познавањем ствари у свима детаљима, објективно и трезвено са љубављу и преданошћу, и док се не губи из вида да свагда, прије свега, треба имати на уму опште српске интересе и завјетну српску мисао.

2. — Тим више потребно је истаћи, да је за свако расправљање о српским стварима потребно добро познавање факата, а то познавање факата већини српских новинара често недостаје. С тога је потребно боље и темељније проучавање свих српских питања но што је то до сада било.

IV.

1. Установљање се у Београду српски централни биро као одјељак Српског Новинарског Удружења, са задатком, да у питањима националним, шаће свима српским редакцијама тачна обавијештења, како би се она једнообразно расправљала и тумачила. Овај ће биро издавати и свој информативни орган у облику кореспонденције, који би се само редакцијама слао.

2. Овај би се орган имао слати и другим словенским и страним редакцијама, које би на то жељу изразиле и погодбе, правилником прописане испуниле.

3. Ставља се у дужност Управи Новинарског Удружења да изради допуштење код Министра Иностр. Послова, да преско одјељење тога министарства информативних овора даје што ширу јавност.

4. Сва уредништва која се буду користила информацијама овога бироа, дужна су сносити сразмјерне трошкове по прописима нарочитога правилника и слати бироу свој лист.

5. Редакције листова уједино су извјештачи централнога бироа. У мјестима гдје има више редакција, оне могу међу собом изабрати једнога повјереника као извјештача коме ће овантуалне трошкове централни биро накнадити.

6. Управа Новинарског Удружења прописује нарочити правилник за све одношаје према редакцијама и извјештачима као и о свима начинима на које ће се обавијештање измјешњавати, а секција којој је од стране овог конгреса повјерено проучавање овога питања опуномоћена од своје стране г.г. Александра Петровића и Бранислава Нушића, да удружењу, приликом писања овога правилника буду на расположењу као тумачи свију оних мисли које су се у секцији измјениле и као потреба утврдило.

Књижевност, умјетност и просвјета.

† Др Јован Пачу. У Загребу је преминуо један бриједни и племенити Србин, узор правих родољуба, који је својим животом и својим дјеловањем то посведочио. То је био др. Јован Пачу, рођен у једном селу у Бачкој близу Суботице. Већ његова одлука да сврши универзитетске науке у Прагу, у средини чешкога народа, који стоји на челу западног Словенства, унапријед је откривала чисту словенску душу његову. Ту учећи медицину, која најбоље обезбјеђује човјечију независност, и васпитавајући се даље у словенском духу примјерима чешких родољуба, усавршавао се и у музици, тако да је по свим већим српским верошима, и чак у Русији у Ки-

јеву приређивао концерте, у корист јадне босанско-херцеговачке пребјегле нејачи или разних добротворних циљева, и као музичар оставио је лијепа број композиција. Као љекар испочетка је живио у Панчеву, Кишндп и Сомбору, па у Сарајеву неколико година. „Пачу је у Сарајеву — пише „Браник“ — стекао велике симпатије како код Срба православних, исто тако, ако не и више и код наше браће мухамеданске вјере. Са свих страна Босне долазили су к њему угледни људи, да га виде и познају, и може се рећи, да су то била права хода чашћа. Он је био сваком добар пријатељ, у невољи искрен помагач и савјетник, сиротињи велики добротвор, јер ју је бесплатно лијечио, па чак од свога новца и љекове куповао. Специјално пак муслимани имали су необично повјерење у њега, па је био и купци љекар муслиманских породица. Босанска влада пробала је на све могуће начине, да предобије овога Србина за себе, и највиша сарајевска господа купала су пошто пото да то постигну. Али је опстојао као станац камен, не дајући се ничим полудљати. Кад су видјели да им је сав труд узалуд, они су дра Пачу приморали силом, да остави Сарајево на велику жалост и своју и својих сиљних пријатеља и поштовача. Ово је канда најтежа странаца у животу врлог покојника и била би племенита дужност оних, који су били у то доба бивау дра Пачу-а, да овај бравак његов изнесу на видјело. Истом онда видјело би се, какав је родољуб и Србин био пок др. Јован Пачу“.

Али је он ипак нашао благодарно поље за српски родољубив свој рад у Загребу, гдје су честити загребачки Срби створили центар најблаготворнијег привредног српског рада, што је најугљешња појава у цијелом Српству посљедње двије деценије. Ту су га Срби дочекали раширених рука и изабрали пресједником централног одбора саосталне странке, па пресједником акционог друштва српске штамарије, а пућене су му биле и друге части, које је он из скромности отклањао.

Најпослије заслужује споменути, да је др Пачу, поред других јавика знао и руски, што је на жалост ријеткост међу образованим Србима, и у друштвеном животу није друштво ни поздрављало него само руском језиком.

Губитак Србина у 54-ој години тако тихог добротворног живота за српску ствар, у овим критичним часоцима, на онако високој тачки, проголем је, и изазиваје тешки бол у души свакога Србина од мора до Дунава, од Велебита до Ловћена.

Вјечна му памјат!

(Спенсер и тјелесно васпитање.) Најновијем дјелу славног Ерберта Спенсера неки листови — пише римски „Il Popolo Romano“ — посвећују чланке под насловом „Против тјелесног васпитања“. Овај наслов не тумачи вјерно мисао великог енглеског филозофа, јер би било непознато, кад би се онај, који је тако убједљиво учио, да је „први услов успјеха у животу бити снажним живом“, данас одрицао начела, које је он поставио у основу човјечијег добростања. Он није против тјелесног васпитања, него против ексецеса тјелесне снаге, који се врше у неким прећераним врстама спортиа у Инглеској, гдје тјелесно васпитање није већ стегнуто у границама означеним науком и педагогијом. Прећерана тежња ка култу животињске снаге изазвала је реакцију у умним круговима енглеског друштва. Особито по-

школама од Етона до Оксфорда и Камбриџа тјелесно васпитање изродило се у грозничаву манију спортиа, ученици и учитељи скраћиваху лекције грчкога језика, географије и математике да продуже оне ickick-a, foot-ball и Polo а. Из школе та манија продире на улицу, и мало по мало заноси пажњу малих и великих у размјерима изванредним. Кипилинг, имперјалистички пјесник, први је оштро осудио то прећеривање спорта, што је изненадило и забринуло Инглеze. Они се упитиваху: вар је оно, што до сада карактерисаше супериоритет англо-саксонске расе, дакле знак декаденце? — Па долази као опомена ријеч осамдесетогодишњег филозофа, који побуђен новим убјеђењем, смјелостју што му даје његов ауторитет, пише књигу која првље сву прошлост и осуђује са патристичком искреношћу оно, што је он сам поткакао, и чим се до сада његова отаџбина дичила. Спенсер осуђује васпитни правац енглески, особито што се тиче манифестација тјелесне снаге. Он налази да спортии убјају свако осјећање супериоритета осим оног животињске снаге. Велики мислилац, на заходу свога живота, у осамдесетој години, дакле послје дугог и постојаног искуства стварног живота, проживљеног и проученог дубоким схваћањем филозофа, осјетио се уздрмам новом мисли,

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

(Како се треба одмарати.) Свакоме је познато, да је човјек, послје извјесног рада, потребан одмор. Али не треба зато мислити, да је при одмарању потребан увијек одмор цијелога тијела. Свакојоко, спавање је потпуно одмарање тијела, али оно траје неколико сати дневно, а остало врлијеме човјек проводи по правили у некоме раду. При свакоме раду напреже се извјесна група мишића и жинаца, а остали живци и мишићи за то се врлијеме одмарају. Према томе јасно је, да послје извјеснога рада није одмах потребно апсолутно и потпуно одмарање тијела. Довољно је само мало отпочинуту, те дати времена извјесним ткањима да се обнове, или промјенити за краће врлијеме рад. Већ сама промјена посла је за извјесне мишиће и живце одмор. Мијењајући овако на измјенице послове, човјек може много више рада издржати, но кад остане увијек при истоме послу. С тога, чим човјек осјети ма и најмањи умор при једном раду, нека одмах узме што друго да ради, и тај рад ће му уједино бити одмор. На овај начин може човјек много урадити без осјетна умора. А за потпун одмор треба употребити ноћ, коју је природа том циљу и намјенула.

(Чистите таване!) Чистоћа је пола здравља. За то чистоћа тијела, одједа, стана и свега другог, треба да се најбоље његује у нашем народу. — Да останемо сада како то бива код тијела и одједа, па да се задржимо на кући или стану. Познато је да паш народ (нарочито онај који живи по градовима) обраћа приличну (и ако не довољну) чистоћу стана. Но та се њихова чистоћа у највише прилика ограничава на редовном чистињу (брисању) пода (патоса) Пајања зидова врши се ријетко (нарочито по селима), кречење још ређе, а чистиње тавана (с горње стране) најређе. Заште и прегледајте наше таване, па ћете наћи, да има многих, који нијесу почишћени од како је кућа напразнена. Зато су наши тавани, у највише прилика, покривени дебелим слојем прашине и дру-

гог ђубрета (иа биљног, животињског и минералног претства). Та прашина, или то ђубре, по све дневно пада кроз таван доле на кућну челац, те га тако гуши и трује. Истина та се опасност не да очито видјети, јер је непримјетна, али је ипак има. Многе се домаћице не сјећају откуда оно-лико прашине по „намјештеним собама“ кад су их скоро „претресали“, а она је ошшла правце са тавана. Двогуба је опасност од таванске прашине за станове који су одовго покривени даскама или „пашавцима“ па премазани блатом (као код многих сеоских станова); ту прашина лакше прлази и опасност је већа. Нарочито је убитачно спавати у таквим становима, јер у том случају прашина пада право у уста.

За то, да свега овога не би било, обратите што већу пажњу чистоћи стана, а нарочито чистоћи тавана, кога сте се ви до сада најмање сјећали. Бар једаред мјесечно наредите вашиим млађиима нека се поину на таван и нека га лијепо почисте. — У нашем народу постоји обичај, да се тавани чисте само о доласку (појави) чуме (куге), али треба да се зна, да и многе друге болести могу да буду опасне као и „чума“ (куга — колера), те за то и ради њих треба таване што чешће чистити... по којој сматра владајући имперјализам у Инглеској не већ као знак величине, него као почетак декаденце. Осуство васпитног духа у енглеским спортиим изазвало је реакцију. Тјелесно васпитање и васпитна гимнастика имају одређене границе; атлетски спортии немају с њима ништа општег, и осуда еволуционистичког филозофа даје нову снагу начелу тјелесног васпитања, које, када пређе границе, губи свој карактер и постаје слијепо кретање без циљева. Тако здрана гимнастика отвори јелинском свијету најсјајнији период његове културе, а легенерација њена преокрену његову судбину: и као што је грчка величина била изазвана равнотежом физичких снага у чисто методичној прак-тици гимнастике, тако је декаденца изазвана прећераном жељом Грка, да се одликују у јавним утакмицама, које се нарочито у бруталну атлетику. Тај феномен сад се понавља у Спенсеровој отаџбини, и његова посљедња ријеч у његовој посљедњој књизи: „Facts and Comments“, као опомена свечана позивање дужине на умјереност, на културно поље; и ово није позив против тјелесног васпитања него на здраве законе тјелесног васпитања.

Ис „Н. Здравља“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Њетиње, 25 октобра.

† Сердар Башо Т. Божовић. У ве-дјељу 13 октобра умро је на рукама својих синова и браће, а у своје родноме мјесту хрбри јунак, дугогодишњи и вјерни служатељ домањине и Господара, уважени старина и чувени сердар и командир Башо Токов Божовић.

Покојник је рођен у Пиперима на Стријеној мјесеца октобра 1830 године. Још у младим годинама одликовао се свијема врлинама, које кресе једнога момка, од којег се очекује боља будућност. И као такав постао је барјактаром 1851 године, и то у оно доба, кад у племену немаше више него по један или два барјактара. Под тијем барјаклом рањен је три пута, од којих је један побио и два непријатељска зрна у вјечну кућу. У свијем бојевима са цогоричкијем и спушчијем Турцима одли-

ода, када је мађаризам био већ непотребним или, што више, штетним за мјесне и сусједне Словене и уопште за грчко-словенски свијет?

Да се одговори на ова питање, потребито је разјаснити: 1) да ли је по том поникла у прикарпатским странама држава с народом, који би боље од Угарске и Мађара обезбједили од германизације долину тисо-дунавску? — и 2) да ли су Мађари послје надали грчко-словенски свијет, и да ли су они постали културним друговима или слугама туђинског, латинско-немачког свијета?

Одговори на ова питања нијесу тако лаки, како би могли изгледати, јер ни у словенској ни у западној литератури нема дјела, у ком би историја закарпатских Словена била изложена са грчко-словенског гледишта. Код старих угарских историчара, нарочно, много података о значају словенске стихије у судбини старе Угарске; ал мађарски историчи најновијег времена тенденциозно обилазе то питање или се још старају да га заплету, да јаче истакну колико праве, толико привидне заслуге мађарског елемента у угарској историји и животу мађарском. Ал ипак може се и сада у општим цртама оцијенити његов значај у животу западног Словенства.

III.

Проучавајући историју западних Словена од пада Велико-Моравског, па до-д када се она претворила у Угарску, ми опажамо, да су се тамо, и ако у јавно-

ЛИСТАК.

САВРШЕНИ МАЂАРИЗАМ У ПЕРСПЕКТИВИ НАВАД-СЛОВЕНСКЕ ИСТОРИЈЕ И ЖИВОТА.

Од А. Будиловића 1)

I.

Око хиљаду година навад угарска или мађарска орда Арпадова разрушила је велико-моравску државу Момирковића, која је играла тако анатну улогу у зору словенске историје, особито при оснивању СС. Кирилл и Методијем словенске цркве и писмености. На развалинама ове државе у почетку X-га вијека ниче држава угарска, која се уза све преврате судбине, било и условно, сачувала до наших дана, преживиши пад многих других сусједних држава, као Чешке, Пољске и Хрватске, које су биле основане скоро у то исто доба.

Много се спорило о томе, чим се објасњава таква животност Угарске и мађарске народности, која, будући откинута навад хиљаду година од свога урало-алтајског корјена и занесена судбом на далеки запад, остаде до данас жива у долини тисо-дунавској, док некада много сиљнији Хуни, Авари и Печенежи не оставише трага у тој долини? Једни су тумачили ту историјску и етнолошку вагонетку знатнијим политичким смислом мађарског пле-

мена и његових државника, као што су били: Арпад, св. Стефан, св. Ладислав, Бела IV, Лудвик Велики, Јанко Хувиади, Матија Корвин, Запоља, Баторија, Бочкај, Бетлен, Текели, Ракоци и т. д.; други — приливом у Угарску током XI—XIII вијека нових куманских орда, а такођер и друженом Мађарима помоћи у току XVI—XVII. од стране сродног им турског племена и државе; трећи — неорганичним карактером културних уплива на Мађаре са стране тако извјештачених образовања, као што су латинска црква, латински дипломатски језик, латинско законодавство и управа, конституција, инострани двор и т. д.; а неки најпослије посључио повљним географским и културно-историјским положајем Мађара у том појасу, гдје се грчко-словенски свијет дотиче са латинско-немачким свијетом и узајамно се с њим уравновјешава, услед чега се ту образовала као мртва тачка, гдје нијесу могле потпуно дјеловати асимилујуће силе ни једнога од ових два свијета, који су се намећу себе борили.

Али нас не занима сада питање о уворима дуговјечности Угарске и животности мађарске народности, него о односима једне и друге према историјским за-дацима и животном интересима закарпатског Словенства; другим ријечима, жељели блемо разјаснити: да ли је мађаризам, као једна од основних стихија угарске државе, користан или штетан у прошлости и у садашњости западног Словенства, и у опште у развиту грчко-словенске образованости?

II.

На ово питање била су изражена у западној и у словенској науци два мијења: једни су сматрали упад у тисо-дунавску долину дивље мађарске орде штетним за интересе и човјечанства, јер је овај упад повукао за собом опустошавајуће нападе на Германију, Италију и Француску, на помињући времена Хуна и Авара, и за интересе германизма, одбијеног из Паноније у Подкарпатске стране, па најпослије штетним и за интересе Словенства, разбијеног мађарским клином на два дијела, изолировани напори којих нијесу били довољни за борбу с германском царевном; а други напротив, признавали су овај догађај и ако жалостан за ондашње закарпатско Словенство, по посљедицама ипак добротворним за њ, јер мађарска орда, као некада хунска и аварска, а касније и турска, одбила је од средњег Дунава и Лајте пограничну црту Германије, и сљедствено спасла долину Тисо-дунавску од коначне поплаве немачке. Ово је питање особито проучено К. Ј. Гротом у његовом дјелу: „Моравска и Мађари од половине IX до почетка X вијека“, гдје је доказано, да је велико-моравска држава била и сувише слаба за напорну борбу с Германијом, и за то остављена сопственим силама не би могла сачувати тисо-дунавску долину од постепене германизације.

Али се намеће питање: ако се и допустити нека корист мађарског упада у ову долину за врлијеме њених државних и народних прилика у IX—X вијека, да ли је било у даљем току угарске историје пери-

1) Ис „Извјеста С. Петербург. Слав. Благ. Общества“.

као се као лични јунак са пријетком од-
важношћу, а особито у Вранићима где је,
свијетли се са подгоричким оком, на очи
глад обадније војске рањен, сломавши му
непријатељску руку. Године 1861 и 62 у
Коловазу одликован је на особит начин
лијепим даром од блаженопочившег Вели-
ког Војводе Марка Петровића као од за-
повједника војске, са ријечима: „Овај дар
хоћу да дадем онемо Црногорцу, који је
не само лични јунак, него којему поред
тога баста претријети: глад, жеђ, умор и
снагу муку, која на црногорског јунака
долази, и омет да не клоне духом него да
одржи.“ Војници су се погледали, а он је
додао: „То је Башо Токов.“

Године 1875. кад је букнуо устанак,
Његово Краљ. Височанство Господар на-
меновало га је за команданта усташких
чета од Колашина до Бијелог Поља, где
је се покренуо као одличан јунак и врло
вјешт војсковођа. А пред потоњи рат Го-
сподар га је одредио за началника Морачке
вуклије са сједиштем у манастиру Морачи.
У рату је био чланом у штабу команданта
јужне војске Госп. Војводе Вожа Петро-
вића, где је поред умних врлина пока-
зао и лично јунаштво, као на Тријебчу.

Године 1878 поврати се са истим
изнаменом на своје пређашње мјесто у
Морачу, и у друштву са ондашњим игу-
маном манастира Мораче, а садашњим
Митрополитом Госп. Митрофаном водио је
преговоре са командантом града Колашина,
пошљедица којих преговора, а поред неу-
спјешности морачко ровачке војске, би, те
се послјег кратког времена залепиша црно-
горска застава на зидинама реченог града.
Послије тога био је началник колашинског
округа све до године 1882, а тада је био
поврат и постављен за пиперског команди-
ра. Послије три године Њ. Кр. Височан-
ство Господар благоволило га је одлико-
вати титулом пиперског сердара.

Повјерене му дужности вазада је вр-
шно на задовољство својега Господара, Ко-
ји је у њему видио не само јунака, него и
човјека умна, а то се види отуда, што су
му повјеривале различите службе и високи
послужаји, у којима се увијек показивао
достојан милости Господарске.

Облића медаља и све јуначке ордене,
које красе прса храбријех бораца за српске
име, отаџбину и Господара добио је још у
младим годинама, и то у оно врије, када је
у племену могло бити по један или по два
таква ордене и његова је прса исти красио.

Год. 1896 будући изнемогао и клонуо
животом под теретом непријатељских ра-
на, стављен је у пензију са особитом пи-
сменом захвалношћу за вршење дугогодиш-
ње службе и рада. Њ. Кр. Височанство Го-
сподар вазада га је држао као јунака и чо-
вјека, одликовао га, даривао, и с њим се
увијек љубавно разговарао и вјечито ва ње-
га очински питао, чему је свједок Његов
телеграф упућен пријетком смрти, његовим
синовима, који гласи: „Нека је црна земља
лака мојој храброј сердару и команди-
ру Баши а вас Бог утјешити и задржао вам
у наследиство његов јуначки и поштени глас.“

Кривац.

На глас његове смрти са свих страна
одмах похиташе његови пријатељи и пошто
вазаци да му одаду достојну пошту и да га
испрате до вјечне куће. Народ се почео
бијаше прикупљати још у недељу, а у
понедељник 14 кад је дошло вријеме, да се
његови смртни остаци предају матери-
вемљим окупљено бијаше цијелокупно племе
пиперско на челу са својим војводом и
осталијем првацима, а тако и велики број

народа и пријатеља покојниковијех из Бје-
лопавлића, Куча и Подгорице, који достој-
но ожалосише доброга сердара. Његови смртни
остаци испраћени су до вјечне куће нај-
свечијаније. Спровод се кренуо послјег подне
испред куће. Најпрва је ходила почасна
чета, а за њом ученици горњопиперске шко-
ле са својим учитељем, а за тим четири
свештеника обучени у црквене одежде окру-
жавали су криво тијело покојниково, које
су искључиво носили командири; на по-
шљетку за скрином покојниковом ходао
је фамилија, сродници и остали народ. Пред
црковом мртво тијело покојниково дочекао је
упараћени баталион с оружјем пред преи на
челу с командиром М. Вучићем. Покојник
је унесен у цркву над којом је свршено
опијело чинодјејствијем свију свештеника.
Пошто је свршено опијело и мртво тијело
покојниково спуштено у хладну раку сједо-
вали су говори. Највише се опростио ком-
поп Радован Марковић с покојником као с
другом врло дирљивом бесједом, изнијевши
у кратко биографију покојникову; затим
Цвијић Маудић као војник у име војске сво-
јом бесједом изнио је благодарност и при-
знање врлом покојнику као своме старје-
шину, завршивши са њеколико дирљивих
стихова. Најпослије пак учитељ горњопи-
перске школе Машај Симоновић - Морачанин
завршио је говор својом бесједом у име
ученика, својих другова, своје, и омладине
у опште изнијевши у кратко живот, за
слуге и рад овога заслужнога мужа.

Пошто су говори свршени свештеници
су отпјевали: Вјечна памјет! а почасна
чета одала је посљедњу почаст своме ви-
тешком сердару и командиру из три пута
паљбом из пушака.

Најдирљивији је био посљедњих при-
зор, када пијели баталион потуривши ору-
жје, по обичају опрости се на покојником
троструким лелеком.

Командир сердар Башо Божовић био
је као човјек: разуман и бистар, хитар и
одважан, поштен и карактеран, зато је и
био много и поштован.

Као јунак могао је послужити као
тип јунаштва на ове наше крајеве и убро-
јити се у учитеље јунаштва.

Покојник где је год био и што је год
предузео радити, свагда је радио с пред-
ричним посљедица, за то је приман и у
најотмијеније друштво као савјетник.

Свуда и свагда пазиво је на себе бев
обзира мјеста и времена, да задржи његово
„ја“, у чему је и успио све до његове
смрти.

У лицу сердара Баши његова браћа
губе ријетког брата; племе губи ријетког
старјешину; пријатеља гласитог пријатеља,
— тако и домовина доброг и ваљаног др-
жављанина; Господар доброг и вјернога
радника и честитог Црногорца.

Слава му, и лака му родна земља, за
коју није штедио ни потоњу капљу своје
крви пролити!

М. С.

(К подгоричком несрећном дога-
ђају.) Јавили смо у 39 броју нашега ли-
ста за несрећни догађај који се 22 пр-
мј. догодио у Подгорици. Сада пак, послје
је свршене истраге, која је руководио пред-
сједник Великог Сула г. Војвода Церовић,
поред већ јављеног у 39 броју у стању
смо саопштити, да је истрага констатова-
ла, да повода несрећном догађају није би-
ло, нити да је официр Мијатовић био ичим
изазван од стране управитеља Зете госп.
Шпира Поповића. Истрага је констатова-
ла да је официр Мијатовић због критич-
ких фамилијарних и личних околности и

IV.

С друге стране не може се не признати,
да су се Маџари, налазећи се у току десет
вјекова у потпуном узајамном дјеловању
са Словенима, и нехотиче уподобили њима
по физичком и нравственом типу, тако да
су сада једна од органских копча грчко-
словенског свијета. То потврђује прије
свега припадње Маџара оном чудском
племену, ком припадају наши Бети, Фии,

бојази да ће бити кажњен због поступка
према својој мајци, доведен у ненормалном
стању у којему је и напад на г. Управи-
теља извршио. Госп. Поповић је добро и
већ је напустио болеснички кревет.

(† А. Логотетис.) У недељу послје
подна почео се народ купити испред Влаш-
ке цркве, да испрати смртне остатке Алек-
сандра Логотетиса, грчкога дипломатскога
агента у његову родну земљу. Кад су зво-
на зазвониле, мноштво народа диже капе,
и крену се за спроводом, који је отварао
крет са ђацима, који су пјевали „Свјати
Боже.“ Пред мртвачким колима био је
цетињски парох г. прото Матановић. Мрт-
вачки сандук био је застрт грчком заста-
вом и вијеницама, а за њим су одили: брат
покојников, који је из Атине по њ дошао,
г. Кипреос, грчки консул из Скадра, и г.
Жовер, његов замјеник, па непосредно
мноштво народа. Изван вароши спровод се
зауставио, и г. прото Матановић извршио
је над покојником кратки помен уз склад-
но пјевање ђака. Био се већ мрак ухватио
када мртвачка кола даље појоше пут Ко-
тора. На расстанку г. Кипреос је обиласкима
захваљивао рукујући се, а мноштву народа
гласно тронутим гласом и српски: „Од све-
га срца хвала свима!“ Послије званичног
спровода извршеног који дан прије из грч-
ке легације у цркву, ово је био прави на-
родни спровод, који је најбоље посвједочио,
колику је љубав покојник био стекао у
нашем народу, и какву лијепу успомену
у њему оставља. У понедељник у јутро
смртни остаци А. Логотетиса из Котора
кренили су Лојдовим парабродом пут
Циреа.

(Личне вјести.) Граф Леонид Игна-
тијев допутовао је ових дана овамо у на-
мјери да пропутује Црну Гору. Г. Игна-
тијев доноси је од стране свог оца спомен-
нице прославе на Шипка-кљанцу за Њ. Њ.
Кр. Височанства.

(Г. Карло Пиге), директор мини-
старства спољних послова, због порушеног
вдарања дао је оставку на службу и отпу-
товао свом дому.

(Одликовање.) Госпође Министара
Војводе Пламенца, г. Матановића и Војво-
де Поповића добиле су први степен тур-
скога ордена Шефиката, а г-ђа д-ра Пера-
ића трећи степен истог ордена.

(Из Дубровника) јучер нам стиже
сљедећи телеграм: „Синоћ на поврату с
конгреса узатан је Фабрис радио једне
пјесме у „Срђу“, тако исто Пасарић.
Штампарија затворена. Извршена премет-
ачина“

— Пишу нам с Његуша:

(† Стеван Маркишин Оташевић.) У
недељу 20 о. м. око два сата послје под-
на преминуо је на Његушима, вриједни
и угледни трговац, Стеван Маркишин Ота-
шевић у 56 години свога живота, а у по-
недељник 21 истог мјесца предат је ма-
тери земљи. Његовој вјечној кући испра-
ћен је од стране његових сродника, пле-
меника, другова и поштовалаца, како из
мјеста, тако и са стране.

Већ из малена одао се је био трго-
вини, те као такав, а сунше приједан и
поштен, стекао је гласа и повјерења како
у унутрашњост цијеле државе, тако и на
страну, у сусједној братској Херцеговини,
Боки и Приморју, те је због његовог исти-
нитог говора, вредноће, поштења, свуда био

Лопари, Зирјени, Вотијаци, Черемизни, које
је неразумно смисао са руским народом
од тако удаљеног доба, када су, по нашем
првонамјеном летописцу „Словени, Кри-
вићи и Туди“ понављали Варјаке да владају
у руској земљи. Прије него су Маџари
дошли у долину Тисо-дунавску дуго су
живјели под Уралом, на Волги, по Дону,
Дњепру и нижем Дунају, где су имали
довољно времена да се упознаду са словен-
ским елементима, прије него ли су осно-
вали угарску државу. За тим мијешање
словенске крви с маџарском није се пре-
кидало кроз сву хиљаду година, тако да
је са гледишта антрополошко-етнографског
трудно сада одредити у Закарпату, где
је чисти Маџаризам, а гдје маџаризовано
Словенство. У сваком случају ми нећемо
наћи ни у пуштама Алфелда опог жуто-
члавог Чухунца, крјеним преставником
гудеке или хиберборејске расе.

Још је трудније допустити постојање
чисто чудеке крви у средини маџарског
племства и сентигенције, јер су од нај-
старијих времена они имали у полагло-
ној Угарској смијепани карактер. Ако се
могло говорити о превласти у овој средини
једне или друге народности, то је прије
могло бити о Угро-Словенима, а не о Ма-
џарима, осим можда првих десетина година
угарске историје. За доказ може се узети
имена мноштва знатних људи старе и нове
Угарске, као напријеку: Вранчић, Драш-
ковић, Кегелевић, Јуришић, Колонић, Зри-
ски-Шубић, Запаља, Раковски (Ракоци),
Франкопан, Другет, Сечењи. Колшут, Пе-
тефи (Петровић), Хорват, Слави, Тот (Сло-
вак) и т. д. И данашња тако звана нацио-

онална и поштован, што се је најбоље
могло и виђети при погребу покојниковом;
јер се на глас о његовој смрти, слегао био
сидан народ из племена, као и из Цетиња,
Банца, Беклића, Доброг Села, Чева, Бо-
ке Српске и Приморја.

Покојник и као војник био је вјеран
домовини, частан и поштен, учествовао је
у посљедњим ратовима, а Њ. Краљ. Ви-
сочанство Господар, благоволило га је од-
ликовати Даниловим орденом.

Покојни Стеван, оставио је послје
себе жену, три сина и три кћери, поште-
ни и лијепог глас, међу својим сељанима
и пијелим племеном и код сваког с ким
је макар једном опћио, те је остао као узор
домаћин, вриједни и поштени радник, вјер-
ни друг и пријатељ, за углед својим се-
љанима и племенцима.

И ако га рано смрт уграби, те оста-
ви своју фамилију жалосну и уцвијелену,
да му горке сузе лију, за изгубљеним до-
брим оцем, али ипак оставио је лијепо
имање, те ће им оно и добри људи, при-
јатељи његови, бити лијепа утјеха за пре-
великијем губитком.

Лака му родна земља!

Н. Ј.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БИОГРАД, 20 октобра. — Сул-
тан је одликовао Грујића великим
редом Османије и молио да увјери
Краља о свом тијесном пријатељству.

ЦАРИГРАД, 20 октобра. —
На аудјенци јучер је Грујић обра-
тио пажњу Султану на скорашње
рекламације на Порти односно Старе
Србије. Султан је изјавио, да је на-
редио мјере за побољшање положаја,
жедећи да његови поданици уживају
једнако доброчинства правосуђа и
бевбједности.

СОФИЈА, 20 октобра. — Краља
Румуњског пратиће у Румчук ми-
нистри Стурца и Братијано.

СОФИЈА, 21 окт. — У адре-
ском одбору Данев је изјавио, да су
све велесиле осим једне расположене,
да траже реформе у Македонији код
Порте.

ЈАЛТА, 21 окт. — Цар је по-
звао јучер турску мисију на ручак,
а у вечер јој је дао дине Велики
Њњас Петар Николајевић. За официре
турског брода „Ивира“ био је гала
дине на броду „Стандард“, на ком
су били Пелев и посланик Зановјев
са другим руским функционерима.

ЦАРИГРАД, 21 окт. — Потвр-
ђује се, да је санџак Серески осло-
бођен од чета. Сељаци бугарски
предјују оружје и муницију. Жан-
дармерија је послана по селима да
стане на пут заштити чета.

БЕРЛИН, 22 октобра. — На
мјесто обољелог посланика немачког
у Бечу долази Видел досадашњи
посланик у Риму.

нална ношња маџарског племства напомиње
народно одијело Словака и Хрвата, а ип-
како првих маџарских сељака, који су
сачували широке хаљине наших малорус-
ких сељака.

Али се особито јасно види силни
уплиј Словена на Маџаре у језику ових
последњих. На ово је била обраћена паж-
ња још у XVI вијеку знаменитим угар-
ским државником и лексикографом Вран-
чићем (Vrančič + 1617). А маџарски фи-
лолог Данковски у свом „Критичко-етимо-
лошком лексикону маџарског језика“
(1833—36; набројно је међу 4668 коријених
ријечи овога језика не мање од 1898 сло-
венских и само 962 беспорно маџарских.
Истина, Данковски се не сматра етимо-
лошким ауторитетом; али његови зак-
љутци у знатном степену били су за тим
потврђени Миклошићем. У дјелу: „Die
slawische Elemente im Magyarischen“ (Беч,
1871) он је пружио доказа словенског
поријекла 956 маџарских коријених ријечи,
које се односе црковном, државном, еко-
номском и приватном животу. Међу овим
позајмицама наоде се тако неопходни тер-
мини културног живота, као имена не-
дјелних дана, сви скоро јавних дужности,
најважнијих културних рашћења и жи-
вотних, предмета земљорадње и пидустрије,
покуштва и хаљина, чланова фамилије и
мноштво племенских и мјесних имена. Већ
се на тога види, како су широк уплиј
имали Словени на свим странама култур-
ног живота маџарског.

(Наставиће се.)

епохе, појављивале доста јаке државе, на-
пријеку Бугарска при Самуилу Шпимма-
нију и Јовану Асенију П. Србија при Ду-
шану Силном, Хрватска при Крешимирићима,
Чешка при Отакару II, Карлу IV, Ђорђу
Подјебраду, Пољска при Јагелонима, Ва-
торију, Сигизмунду III; ал' ипак ниједна
од њих није могла обезбједити државну
самобитност ни најближих својих области.
Све су ове државе пале испод удара то
Византије, то Венеције, то Германије, то
Турске и т. д. Нема никаквих основа прет-
поставки, да би њихов пад био предуре-
ђен у случају да је која од њих освојила
долину тисо-дунавску, тим мање, што су
биле епохе, кад су речене државе ступале
у династичке савезе или уније с угарском
државом (напријеку Хрвати у XII вијеку,
Пољска за вријеме Лудвика Великог и
неких Јагелона, Чешка за вријеме Сигиз-
мунда Луксенбуршког и т. д.), што их
ипак није спасло од пада. Кад Чеси нијесу
могли сачувати од Њемаца ни своје крвне
области у Чешкој, Моравској и Слешкој;
кад су Пољаци били принуђени уступити
Њемцима све балтијско приморје, па се
нијесу могли утврдити ни у пољској Сле-
зији, Великој Пољској, на ушћу Висле;
зар су могли што предузети да сачувају
за грчко-словенски свијет долину тисо-
дунавску? Што се тиче Југословена, то у
старо доба као и сада њихове су маште
биле управљене не на Тисе и на Дунав,
него на југ, к топлим обалама то Јадрана,
то Егејског Мора, то зајетним андовима
Цариграда.

Било је вријеме, кад су се и наши
Руринићи налазили у живим односима

РИМ, 22 октоб. — „Стефани“ категорички оповргава вијест о бомбардирању Мидиа на Црвеном мору.

ЈАЛТА, 22 октобра. — Турска мисија отпутовала је данас.

СОФИЈА, 22 октоб. — У адреском одбору Данев је изјавио, да устанак у Македонији не може него шкочити Бугарској, и да је принуђен услед обавеза према сусједима да сташе на пут проласку чета, али да је апсолутно немогуће сасвим гравицу затворити.

БЕЧ, 23 октобра. — Султан је одликовао Голуховског Османом у бриљантима.

БУДАПЕШТА, 23 октобра. — „Унгарбиро“ оповргава новинарске вијести, да ће Краљ Србије посјетити Франца Јосифа у Будапешти.

СОФИЈА, 24 октобра. — Зоничев лако рањен повратио се својој кући, нажен полицијом.

БЕРЛИН, 24 октобра. — Цар Вилхелм вечерас креће преко Кила у Инглеску.

— Потврђује се да Ведел из Рима иде у Беч, а на његово мјесто у Риму иде Монте.

ЛОНДОН, 25 октобра. — У доњој кући на интервјуу односно изјаве Данева, да су све велесиле расположене у корист Македоније осим једне, Кранборн је одговорио, да влада није добила никакве информације, која би потврдила ту изјаву бугарске владе.

КИЈ, 25 октобра. — Цар Вилхелм је отпутовао у Инглеску.

СОФИЈА, 25 октобра. — Зоничев ће бити интерниран опет у Дренови и биће оптужен што је утекао.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

У Првој К. Ц. Повлашћеној Књижари П. М. Калужерова на Цетињу, налазе се у промету за свештенике, учитеље и њихове приправнике следећа дјела:

	Кр. хол.
Архиепископ Никанор, Прав. догм. богословје	6 —
Бан Матрофан, Кратки цркв. устав	1 20
Беговић Н., Литургија	1 44
Драговић Ж., Историја педагогије	3 —
Живановић Ј., Граматика црквено-словенског језика	2 —
Ковачевић Ј., Историја срп. народа, књига I	1 80
Љепава Ј., Теорија књижевности	2 —
Милаковић, Историја Црне Горе	1 54
Милковић Љ., Наука о човјеку	6 —
Новоселић Ст., Примјери књижевности језика старо-срп.-словенског	3 60
Покровски Н., Руская Хрестоматија I. дио	2 —
Покровски Н., Руская Хрестоматија IV. дио	5 —
Покровски Н., Руская Хрестоматија V. дио	6 —
Петровић М., Свјетлост	1 10
„Човјек, тијело и његова њега“	1 44
Поповић Ж., Примјери српске литературе	7 25
Ретрабић Н., Latinska čitanka, I. дио	4 —
Поповић Л., Омилитика	1 60
„Историја философије“	3 —
Перовић Л., Лекције из православног догматич. богословља	2 —
Радловић П., Дидактика и метод	3 —
„Логика“	1 44
Рождественски С. Отечественая историја	1 20
Деспотовић П., Истор. педагогика	7 20
Бакић д-р В., Општа педагогика	6 —
„Посебна педагогика“	3 60
Окановић д-р С., Елементи психологије	1 80
Вукићевић, Упуство за предавање Буквара	1 20
Јовић М., Упуство за предавање Буквара	1 20
Д-р Рајна, Основи педагогике	1 20
Нешковић М., Збирка педагошких радова, три књиге	7 20
Миодраговић Ј., Припреме за рад у основној школи	2 40
Миодраговић Ј., Најобичније грешке у настави	3 —
Јуришић Ж., Ботаника са 197 сл.	3 60
Антић Д. К., Минералогика са 99 слика и три таблице	1 80
Милковић, Зоологија са 189 слика (укорачена)	2 40

Максимовић Ј., Пјеснички зборник	12 —
Милаш д-р Никодим, Православно црквено право	17 —
Дучић Н., Историја хришћ. цркве	3 —
Хришћ браќ (степеник)	1 20
Велика Катавасија	2 —
Изјашњење свете литургије	1 20
Православно пастирско богословље	1 44
наравств	1 20
Псалтир у кожном повезу	3 20
Павловић А., Златоустове бесједе	7 20
Библија старог и нов. зајета (превод)	3 —

Сва издања К. Ц. Државне Штампарије као и све друге књиге за школу, цркву и народ: могу се поручити преко Прве К. Ц. повлашћене књажаре П. М. Калужерова са јединим додатком поштарине.

Цетиње, 18 Октобра 1902.

Прва К. Ц. Повлашћена Књажара
П. М. КАЛУЖЕРОВА.

Службене Објаве.

О Б Ј А В А

С којом се износи на јавну лицитацију непокретна имовина браће официера Пура и Петра Туњова Вујадиновића, која се налази више Никшића у Горњему Пољу, а за измир њихових дужитеља, пошто су се исти нашли презадужени, а иста је подложена г. Шероу за дуг.

Имовина је подијељена у двоје, и то како следеће:

Имовина Пура Туњова састоји се: I-ви комат рала 9 првог нумера, граничи од истока Драгића Јарадић, са сјевера пут, од запада Крцун Стеванов и Голуб Савов, од југа Спасоје Марков и Зеко Савићев. — Овај комат процијењен је 990 круна

II-ви комат 7¹/₂ рала оранице, граничи од истока Пура Туњов, од запада Гаран Матов и Крсто Тадин, од сјевера Богдан Стеванов и Стеван Савов, од југа Шћепан Станишин. — Овај комат процијењен је круна 900.

III-ви комат звано Беговач, граничи од истока Радоја Станишина, од запада Пура Туњов, од сјевера Илија Марков, од југа главни пут који иде на Беговач.

IV-ти комат под кућу на који и кућа постоји, граничи од истока Радоје Станишин, са запада и југа Јошо Мићов, од сјевера пут који иде на Беговач, у оба комата рала 5. — Процијењено рало по 200 круна. — цео комат процијењен кр. 1000

Сувине кућа на 2 боја, дужине 20 лаката, ширине 10¹/₄ и обор. — Уцијењена круна девет стотина (900).

V-ти комат Локвице рала 8, граничи од истока и запада Пура Туњов, са сјевера Радоје Станишин, од југа Гаран Матов и Шћепан Станишин. — Процијењено круна 840 (осам стотина и четрдест.)

Ув именовано продаје се и племенско право у свему послуђју.

Друга имовина официера Пура Вујадиновића:

I-ви комат, звано Беговача, рала 4 (четврт), граничи од истока Петар Туњов, од сјевера Илија Марков и Шуковић, од запада Јошо Мићов, од југа Пура Туњов. — Дато му законито рало. — Процијењено 360 круна.

II-ви комат Локвице рала 3, граничи са истока Радоја Станишина, од запада Радоје Туњов, од сјевера пут, од југа Шћепан Станишин. — Процијењено кр. 360.

III-ви комат за кућом Гарана Матова рала 3, под границама од истока Радоје Туњов, од југа Петар Туњов, од сјевера Радоје Станишин, од запада Богдан Стеванов. — Процијењено круна 360.

Укупно имовине рала 39¹/₂ (тридесет и девет и два чека) са кућом и правом. — Процијењено круна 6150.

Инкантирање биће 20 октобра, 20 новембра и 20 децембра ове 1902 године.

Зато се позивају сви они који би желели речену имовину купити да се пријаве подписаном са кауцијом од 10% у тој новцу или најпосље са непокретним залагама.

Милочани, 2 октобра 1902 год.

Број 749.

Кал. Мато Новоселић.

Р. 432 Бр. 312 3—3

О Б Ј А В А

Пошто се на рокове, одређене објавом овога Суда од 2 маја тек. год. — бр. 1041, није нико пријавио да купи кућу и башту Шутана Јанковића, постојећу овђе у „Кашумској Јулици“, то се одлаже рок посљедње продаје на 12 фебруара идуће 1903 год.

Имаће ће се реченога дана на 3 сата посље подне продавати у канцеларији овога Суда, и у случају да га нико не купи, уступаће се дужитељима на темељу 11. чланка „Закона о јавним продајама непокретности“.

Број 2555

Цетиње, 17 октобра 1902 г.

Оштански Суд Вароши Цетиња.

Р. 89 Бр. 313 1—1

О Б Ј А В А.

За имовину Рака Перованова која је остимата 855 фиор. и изнешема у објаву у мјесецу јануару у колико је комата и колико, купца се није пријавило да купи, те се с тога поменуто износи опет у објаву ко би купио поменуто да се пријави подписаном до 20.11. ове год. а тај дан ако не буде купца уступа се дужитељима у ¹/₃ испод остиме

Туријалц, 17/10 1902 год.

Капетан Тијодор Драговић.

Р. 74 Бр. 314 1—1

О Б Ј А В А

Ријешењем Књ. Окр. Суда, овијем се износи на јавну продају 28 корјена масли на Ива и Мата Лошћа из Бара, налазеће се у звању „Илчарин“, које су уцијењене круна 280; а граниче од једне стране: Цано Сјутон, од друге: Мамо уста-Асов, од треће: Косто Дабановић, а од четврте: Коље Шестанин — сви маслинама.

Лицитација ће бити 10 новембра, 10 децембра 1902 и 10 јануара 1903 год у канц. Окр. Суда од 2—4 сахата по подне; с тога се позивају сви, који имају над истијема какво старо или дуговинско право, да, уз кауцију од 10%, присуствују распродаји.

На прва два рока имаће се неће продати испод процијењене вриједности, већ на трећем, али никако испод ¹/₃ процијењене.

Бар, 16/X 1902.

Из канц. Округног Суда.

Р. 128 Бр. 315 1—2

ГРОМОБРАНЕ

најновијег система са допустом и дипломом нашег управитеља грађевина — израђујем и постављам комад 120 круна.

Никшић.

Душан С. Ивановић.

Р. 20 Бр. 72 7—7

ОБЈАВА.

Посље 30 тогодишње моје апотекарске јавне радње, тражим купца мојој апотеци на Цетињу, који би имао бити дипломисани на универзитету фармацевт магистар и који би уједно узео на себе, по споразуму са мојијем кредиторима, у Фијуми, Тријесту, Бечу и у Чешкој, моје код њих дугове, свега на суму од 3000 фиорина а. вр, а у исто вријеме молим свакога, ко је мени што дужан у Црвој Гори, да ми плати.

Треба да муштерија мојој апотеци знаде, да — на темељу привилегије, мени дате Милошћу Владарском — право концесије на цетињску апотеку припада искључиво мени, те да „нико други нема права отвариати апотеку на Цетињу ни медијакментима трговати осим вас“ — (то јест мене), — као што то гласи у овој мени датој концесији.

На Личим дан 1902 г.

Јово Дреч

књ. дворски апотекар.

Р. 130 Бр. 77 2—3

О Б Ј А В А.

Овијем потписани даје на знање својим колегама, да је справан продај сопствену и добро уређену апотеку. Ко би је жељео купити, нека се обрати за подробности потписаном.

Подгорица, 24 окт. 1902 г.

Никола Сундечић

магистар фармације.

Р. 36 Бр. 79 1—6

ПРОДАЈЕМ

из слободне руке моју кућу и земљу. За вишу половину чекају. — Ко жели купити нека ми се јави.

Никшић.

Власник Раде Павићевић.

Р. 22 Бр. 80 1—3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Са овим благодарним свијема оцима, који нам ма којим путем указаху саучешће у нашој жалости — приликом губитка нашег незаборављеног оца

С е р д а р а

Баша Божовића.

Остајемо за свагда благодарни Њ. Кр. Вис. Књазу Господару, који не пропусти да и при потонем часу и развоју с нашим оцем нас милостиво телеграфично не утјеша, и тијем велику жалост нам ублажи. Благодарни остајемо Његовом Височанству Књазу Мирку — као и Његовом Високопреосвештенству Господину Митрополиту Митрофану, на њиховом срданом телеграфичном саучешћу.

Остајемо благодарни свему чиновничтву, као и грађанима вароши Цетиња, који нам многобројним телеграмима тугу ублажише.

Благодаримо свим другонима, пријатељима и знацима, који нам се показаше саучесници из унутрашњости: Бјелопавлићима, а на посе Мартиновићима, Спужанима, Никшићима, Подгоричанима, Куцима, Васојевићима, Колацићима, Мочанићима и другима

Хвала браћи Пиперима, а на челу им господину бригадиру В. М. Вучинићу, — пиперском свештенству, и свијема оним, који уз братско саучешће испратише покојника до вјечне му куће.

Захваљујемо онима, који се дирљивим говорима опросише са нашим незаборављеним оцем

Немамо ријечи заблагодарити онолико, колико нам срце захтијева — зато нека је и по други пут свима хвала.

Цетиње, 22 октобра 1902

Ожалошћени синови:

Машан и Вукашин с осталим породицом.

Р. 185 Бр. 81 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Са сузним очима и превеликијем болом у души јављамо: да је наш ни кад непрежалећи отац, односно брат, муж и друг

СТЕВАН,

послије дводневног болонања 20 о. м. преселио се у вјечност у 56 година свога живота, оставивши нас у превеликој тузи и жалости, да лијемо горке сузе за милијем и никад не заборављеним покојником, те у нашој неизмијерној тузи и жалости не можемо пропустити, да овим путем не изразимо јавну благодарност:

Гну Дру Верони, који је похитао из Котора, да истргне нашег милостивог покојника из чељусти смрти.

Хвала частним свештеницима: г. Ђуру Пејовићу, г. Јовану Радоњићу и Петру Божовићу, који покојника, по пропису наше мајке цркве опојаше.

Хвала г. учитељу Василији Јовановићу са ђацима, који нам спровод увеличаше.

Особита и неимјерна хвала: нашој драгој браћи Дугодољанима, који покојника за вријеме кратког боловања братски и пријатељски надгледаше, и до вјечног дома испратише а онако га братски ожалише

Хвала алај-барјактару господину Зеку Петровићу, и господину командиру Станку Петровићу, са г. официрима и племеном Његушима.

Хвала браћи и пријатељима: Баицама, Ђеклићима, Чевљанима, Добрањанима и Бокелима, који на глас о смрти покојниковој похиташе, пријатељски и братски га ожалише, до вјечног дома испратише, те нам тиме нашу превелику тугу у неколико ублажише.

Хвала свима, који нам телеграфично, усмено, писмено или било којим начином, изјавише саучешће у превеликој нашој жалости.

Још једном неимјерна хвала свима и свакоме.

Његуши, 23 октобра 1902. г.

Ожалошћени:

Марко, Јован, и Крсто синови; Анђел, Стане и Милица кћери; Јоке сусруга, са пједом браћом, рођацима и синовцима Оташевићима.

Р. 248 Бр. 82 1—1